

SARS yi ta tirhisa matshalatshala ma xihatla ma vevukiso wa xibalo

Tshwane, 30 Mawuwani 2021 – Phuresidente Cyril Ramaphosa hi Nsoto u tivisile leswaku Matshalatshala mo hlaya ma xihatla ma vevukiso wa xibalo ku hlamula ntungu wa Covid-19 lowu yaka mahlweni na nkombiso wo vilela lowa ha ku endlekaka lama kongomisiweke eka ku pfuna mabindzu lama khumbhekeke no landzelerisa xibalo ku vuyela ematshan'wini no tiyisisa vutomi bya vatirhi.

Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi ta tirhisa matshalatshala lama ma vevukiso wa xibalo hikuva vahakelaxibalo lava landzelerisaka xibalo va hakerile xiave xa vona xa xibalo no endla swi koteka eka mfumo ku nyika nete ya vuhlayiseki ya nkarhinyana hi nkarhi wa ku tikeriwa.

Khomixinara wa SARS Edward Kieswetter u te, "Kotara yo sungula ya lembeximali leri yi tlurile milangutelo ya hina naswona yi tirhile swinene ku tlula mihlengeleto ya mali ya tiko eka nkarhi wo fana eka malembe manharhu lama nga hundza."

Tatana Kieswetter u tiyisisile vutinyiketeri bya SARS byo nyika nhlamuselo na ntiyisiseko eka vahakelaxibalo leswaku va ta hetisisa swiboho swa vo swa xinawu no hakela leswi va swi kolotaka. U vurile leswaku SARS yi ta tiyimisela mikarhi hinkwayo ku "endla swi olova no pfumala swikhutu eka vahakelaxibalo loko va thiransakita na nhlango."

Hambiswiritano, u rhumerile hungu ro twala no ka ri nga kanakanisi ra leswaku SARS yi na vuswikoti byo "vhumbunula no endla swi nonoha eka lava nga tiyimisela ku ka va nga landzelerisi swiboho swa vona swa xinawu no tinghenisa eka swendlo swo biha swa vugevenga hi ku tirhisa maendlelo ma vuxisi ehenhla ka nhlango,"

"Ku tirhisiwa ka *data* swinene, vuthlari lebyi nga riki bya ntumbuluko na thekinoloji leya ha ku humaka swi kotisa SARS ku nyika vukorhokeri bya xidijiti ku sirhelela vahakelaxibalo na vatirhi enkarhini wa miyiriso ya nsivelo wa vukorhokeri wa Covid-19 na misirhelelo yo engetelela ya matshalatshala ma SARS eku humeleriseni ka xileriso."

Matshalatshala lama SARS yi nga ma tirhisa hi lama:

- Ku engeteriwa ka ringanelo wa vukhale eka Xihlohloteri xa Xibalo xa Ntholo lexi ndlandlamuxiweke na ntsengo lowu nga koxiwaka, leswi kongomisiweke eku seketeleni ka ntholo eka swiyenge leswi khumbekaka swinene swa makete wa vatirhi. Leswi swi ta tirha eka nkarhi wa tin'hwetini ta mune naswona swi ta sungula ku tirha hi ti1 Mhawuri 2021 no hela hi ti 30 Hukuri 2021.
- Engetelo wa yimiso wa hakelo ya swikweleti swa xibalo xa vatirhi (lexi tivekaka tanihi PAYE) eka mabindzu lama landzelerisaka xibalo ku sukela eka lamatsongo ku ya eka ma le xikarhi. Leswi swi ta sungula ku tirha hi ti1 Mhawuri 2021 no hela hi ti 30 Nhlangu 2021.
- Mabindzu lama landzelerisaka xibalo lama nga na malinghena ya girosi yo fikela eka R100 million ma ta pfumeleriwa ku hlwerisa 35% ya swikweleti swa wona swa Xibalo-Hi-Ku-Ya-Hi-Muholo (PAYE) eka tin'hwetini tinharhu leti taka handle ka mindziho kumbe ntwalo.
- Yimiso wa mindzovo ya ekisayizi eka swinwiwa swa xihoko ku fikela eka tin'hwetini tinharhu hi vakhomatilayisense lava landzelerisaka xibalo eka sekithara ya xihoko, hi xikombelo lexi hlamuselaka swiyimo xo hlamusela yimiso.

Vuxokoxoko byo helela bya matshalatshala ma vevukiso wa xibalo byi nga kumeka eka tinotsi ta nhlamuselo eka webusayiti ya Vutamelatimali ta Tiko eka matshalatshala ma xihatla ma xibalo.

Mayelana na vuxokoxoko, tihlanganise na SarsMedia@sars.gov.za